# WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZYJMOWANIA TOWARU

1. Pracownik potwierdza przyjęcie dostawy nanosząc pieczęć aptecznną, datę przyjęcia i czytelny podpis na każdym egzemplarzu faktury. Oryginał i jedną kopię zostawia w aptece, drugą kopię oddaje dostawcy.

2. Dostarczony towar należy umieścić na podeście. Leki wymagające przechowywania w niskiej temperaturze należy natychmiast po przyjęciu umieścić w chłodziarce wyposażonej w rejestrator temperatury.

3. Na podstawie faktury pracownik przystępuje do wprowadzenia towaru na stan apteki. Podczas wykonywania tej czynności należy baczną uwagę zwrócić na:
   - właściwe przyporządkowanie leku,
   - dawkę leku,
   - ilość tabletek w opakowaniu lub pojemność,
   - zadane przeliczniki,
   - daty ważności,
   - nr serii.

4. Po przyporządkowaniu wszystkich pozycji z faktury należy porównać i stwierdzić zgodność kwoty do zapłaty, a także wartości VAT.

5. Do każdej faktury pracownik zobowiązany jest wydrukować dokument PZ oraz kody kreskowe. Po tych czynnościach przystępuje do sprawdzania zgodności faktury z faktycznie dostarczonym towarem (jakość i ilość).

   Kontrola przyjmowanych do apteki produktów leczniczych i wyrobów medycznych obejmuje między innymi kontrolę wizualną czy dostarczony produkt leczniczy lub wyrób medyczny nie budzi zastrzeżeń co do jakości. Kontrola ta polega na sprawdzeniu czy:
   - opakowanie bezpośrednie,
   - opakowanie zewnętrzne,
   - oznakowanie produktu leczniczego lub wyrobu medycznego spełnia wymagania określone w odrębnych przepisach,
   - daty ważności,
   - nr serii.

6. Nie do przyjęcia jest sprawdzanie towaru tylko po ilości wydrukowanych kodów kreskowych. Każdy dokument PZ ma mieć naniesiony czytelny podpis osoby sprawdzającej towar.

7. Sprawdzając kolejne pozycje z PZ odnotowujemy ich zgodność ze stanem faktycznym zwracając szczególną uwagę na dawkę, wielkość opakowania, datę ważności i nr serii – w przypadku środków odurzających i substancji psychotropowych.

8. Na każdym opakowaniu umieszczamy jeden właściwy kod kreskowy, omijając frontową część opakowania.

9. Po zakończeniu czynności związanych z przyjęciem towaru, pracownik rozkłada towar na regałach i w szufladach uwzględniając wszystkie wytyczne ustawowe i wewnętrzne firmy co do rozmieszczenia preparatów.

# SPORZĄDZANIE LEKÓW DO PODANIA DO OCZU W LOŻY ASEPTYCZNEJ

**1 Przygotowanie pracownika do pracy:**

- zdjąć fartuch apteczny, usunąć biżuterię z rąk, umyć dłonie mydłem (myć ok. 2 min), osuszyć ręcznikiem papierowym,
- założyć odzież jałową: fartuch, czepek i maskę,
- zdezynfekować dłonie (użyć ok. 3 ml preparatu antyseptycznego, np. Skinman Soft, Spitaderm wcierając do wyschnięcia),
- założyć jednorazowe jałowe rękawiczki.

**2 Przygotowanie loży aseptycznej z laminarnym nawiewem jałowego powietrza (np. Farma Fil 3 firmy Eprus):**

- komorę ustawić na stole recepturowym o gładkiej powierzchni (w miejscu oddalonym od drzwi i okna) i zainstalować zgodnie ze wskazówkami producenta,
- powierzchnie wewnętrzne szyb i pulpit umyć roztworem detergentu,
- komorę instalowaną po raz pierwszy lub używaną po dłuższej przerwie przewietrzyć z maksymalną prędkością przepływu powietrza (moc 100%) przez okres 3 godzin,
- na początku każdej zmiany powierzchnie wewnętrzne przetrzeć środkiem dezynfekcyjnym niedającym pozostałości, np. 70% jałowym izopropanolem lub 70% etanolem i pozostawić do wyschnięcia,
- włączyć tryb „przewietrzanie", po 15 min komora jest gotowa do pracy.

**3 Sporządzanie leków do podania do oczu w loży aseptycznej:**

- do przygotowanej loży wstawić wagę elektroniczną, jałowy i niejałowy sprzęt oraz utensylia odpowiednie do rodzaju wykonywanych preparatów,
- powierzchnię wagi i niejałowy sprzęt zdezynfekować 70% etanolem,
- wagę z osłoną przeciwpodmuchową oraz niezbędny sprzęt ustawić centralnie, w celu optymalnego przepływu i zabezpieczenia przed zawirowaniami powietrza przy krawędziach komory,
- wykonać preparaty dobrej jakości zgodnie z zaleceniami FP XI.

**Uwaga!**
W celu prawidłowego działania loży aseptycznej należy pamiętać o wymianie filtrów:

- wstępnego po 200 h pracy lub po 1 roku użytkowania,
- zasadniczego filtra HEPA po 5000 h pracy lub 6 latach użytkowania.

# TECHNIKA MYCIA I DEZYNFEKCJI RĄK

(Schemat wg Ayliffe'a)

| | | |
|---|---|---|
| 1 |  | Nanieść odpowiednią porcję mydła lub środka dezynfekującego. |
| 2 |  | Dezynfekować ręce wg schematu - każdy etap to pięć ruchów „tam i z powrotem". |
| 3 |  | Pocieranie dłoni o dłoń. |
| 4 |  | Pocieranie części prawej dłoni o powierzchnię grzebieniową lewej dłoni, zmiana rąk. |
| 5 |  | Pocieranie grzebieniowej powierzchni zgiętych palców jednej dłoni pod zagiętymi palcami drugiej dłoni. |
| 6 |  | Kciuk prawej dłoni ujęty w lewą dłoń, wykonywać ruchy obrotowe wokół kciuka, zmiana rąk. |
| 7 |  | Okrężne pocieranie opuszków palców prawej dłoni w zagłębieniu dłoniowym lewej dłoni, zmiana dłoni. |

# INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA Z WODĄ DO RECEPTURY APTECZNEJ

(Aqua pro usu officinale)

Do receptury aptecznej można używać wody wytwarzanej w aptece (Woda do bezpośredniego użycia) lub można stosować wodę oferowaną przez przemysł w pojemnikach nie większych niż 1000 mL (Woda w pojemnikach) (FP XI).

1. Pojemniki z wodą oczyszczoną w aptece powinny być oznakowane na etykiecie datą i godziną otwarcia pojemnika.

2. Po otwarciu pojemnika wodę należy zużyć w ciągu 16 godzin.

# INSTRUKCJA PRZYGOTOWANIA WSKAŹNIKA BIOLOGICZNEGO SPORAL S

(biologiczna kontrola skuteczności sterylizacji suchym, gorącym powietrzem)

1. Wyjąć z aluminiowej torebki 3 krążki Sporal S i opisać jako 1, 2 i 3.

> **Uwaga!**
> Nie zdejmować białej bibuły zabezpieczającej!

Opisane krążki włożyć do trzech szklanych naczyń. Naczynia nakryć folią aluminiową i umieścić na trzech różnych poziomach/miejscach komory sterylizatora.

Czwarty krążek pozostawić w aluminiowej torebce jako próbę kontrolną (nie sterylizować!).

2. Zaprogramować pracę sterylizatora (warunki do wyboru):

| Temperatura | Czas sterylizacji |
|---|---|
| 160°C | nie krócej niż 2 h |
| 170°C | nie krócej niż 1 h |
| 180°C | nie krócej niż 0,5 h |

Wg Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego w Katowicach i producenta IBSS BIOMED

> **Uwaga!** Czasy przedstawione w tabelce dotyczą programu właściwego sterylizacji, nie uwzględniają nagrzewania i wygrzewania wkładu sterylizatora!

3. Po zakończeniu procesu sterylizacji i ochłodzeniu komory wyjąć szklane naczynia, obrócić do góry dnem, tak by krążek osiadł na folii aluminiowej, w którą należy go zawinąć.

> **Uwaga!**
> Wskaźniki ze spalonymi bibułkami zabezpieczającymi nie będą przyjmowane!

4. Zabezpieczone folią 3 krążki wraz z pozostawionym w aluminiowej torebce producentakrążkiem kontrolnym dostarczyć w czasie nie dłuższym niż 24 godziny do laboratorium (osobiście lub pocztą).

W zleceniu dla Sanepidu lub innego akredytowanego laboratorium w punktcie „Miejsce umieszczenia krążków Sporal S" wpisać:

- w pkt. 1 miejsce umieszczenia krążka oznaczonego jako nr 1 (np. półka górna)
- w pkt. 2 miejsce umieszczenia krążka oznaczonego jako nr 2 (np. półka środkowa)
- w pkt. 3 miejsce umieszczenia krążka oznaczonego jako nr 3 (np. półka dolna)

# PLAN HIGIENY

| CZYNNOŚĆ | PRODUKT | DOZOWANIE | ZASTOSOWANIE |
|---|---|---|---|
| **Odkażanie rąk** | Bioseptol 80 | Pobrać 3 ml preparatu na suche ręce i wcierać przez 30 sekund. | Przed rozpoczęciem pracy w recepturze. |
| **Mycie rąk** | Manusan | Pobrać z dozownika płyn myjący, nanieść na zwilżone dłonie i umyć. Osuszyć ręcznikiem jednorazowym. | Przed rozpoczęciem pracy w recepturze, w razie potrzeby. |
| **Pielęgnacja rąk** | Detro Lotion | Z dozownika nanieść na skórę i wetrzeć. | W razie potrzeby (kilka razy dziennie) |
| **Dezynfekcja narzędzi i sprzętu** | Detrocid Enzym | Sporządzić roztwór preparatu dezynfekcyjnego 5 ml koncentratu na 1 litr roztworu. Zanurzyć w nim narzędzia i pozostawić w roztworze przez 15 minut. | Bezpośrednio przed użyciem. |
| **Dezynfekcja małych trudnodostępnych powierzchni (blaty, stoły, fotele, klamki, itp.)** | Detro®Sept AF | Spryskać z odległości ok. 30 cm i pozostawić do wyschnięcia. | Codziennie, w razie potrzeby. |
| **Mycie i dezynfekcja dużych powierzchni (podłogi, szafki, drzwi, itp.)** | Detrosan Floor | Sporządzić roztwór 0,25% środka dezynfekującego 2,5 ml koncentratu do przygotowania 1 litra roboczego. | Po każdym dniu pracy. |

# PRZYGOTOWANIE POMIESZCZEŃ DO SPORZĄDZANIA PREPARATÓW JAŁOWYCH

**Uwaga!** Pomieszczenie powinno być utrzymane w idealnej czystości z zachowaniem wymogów apteki.

| Minimalna częstotliwość czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń do sporządzania leków jałowych w zależności od klas czystości powietrza (FP XI) | |
|---|---|
| **Klasa A**<br>(boksy, loże i izolatory aseptyczne) | na początku każdej zmiany, przed każdą serią |
| **Klasa B,C,D**<br>blaty i inne powierzchnie robocze, podłogi | 1 raz w ciągu dnia |
| **Klasa B,C,D**<br>ściany, sufity | 1 raz w miesiącu |

## UTRZYMANIE CZYSTOŚCI W RECEPTURZE

1. Codziennie myć i dezynfekować zlew, po 15 minutach spłukać bieżącą wodą.
2. Stoły recepturowe przed i po zakończeniu pracy dezynfekować preparatami do dezynfekcji powierzchni.
3. Brudne naczynia używane do sporządzania leków recepturowych należy wynieść do zmywalni: szkło w lewej komorze zlewu, moździerze, parownice, pistle (po starciu resztek maści ręcznikiem papierowym) w prawej komorze zlewu.
4. Codziennie opróżniać kosz, myć podłogę.

# PRZYGOTOWANIE POMIESZCZEŃ DO SPORZĄDZANIA PREPARATÓW JAŁOWYCH

## PROCEDURA ZMYWANIA PODŁOGI W POMIESZCZENIACH RECEPTUROWYCH

DO DEZYNFEKCJI UŻYWAĆ PREPARATU ZGODNIE Z PLANEM HIGIENY.
STOSOWAĆ METODĘ DWÓCH WIADER.

1. Do wiadra nr 1 wlać preparat dezynfekujący w odpowiednim rozcieńczeniu z wodą.
2. Do wiadra nr 2 wlać czystą wodę.
3. Zmyć podłogę przy użyciu mopa z preparatem dezynfekującym.
4. Myć ok. 1 m kw. powierzchni podłogi zawartością wiadra nr 1.
5. Mop opłukać w wiadrze nr 2 z czystą wodą, po czym odsączyć.
6. Odsączony mop zanurzyć w wiadrze nr 1. Myć kolejny 1 m kw. powierzchni podłogi.
7. Mop opłukać w wiadrze nr 2.
8. Powtarzać czynność do zmycia całej powierzchni podłogi.

## PROCEDURA ZMYWANIA POWIERZCHNI PŁASKICH: BLATÓW, ŚCIAN, MEBLI, PARAPETÓW OKIENNYCH, OKIEN W POMIESZCZENIU RECEPTUROWYM

1. Powierzchnie blatów, okien, mebli, ścian, parapetów okiennych zmywać roztworem detergentu dwa razy w tygodniu.
2. Zmyte w/w powierzchnie przecierać szmatką zwilżoną roztworem dezynfekującym.
3. Każdorazowo przed rozpoczęciem pracy należy wszystkie powierzchnie przetrzeć środkiem dezynfekującym.

# INFORMACJA DLA PACJENTÓW

Wyciąg z ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

## *Prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej i usług aptecznych*

***Kobiety w ciąży, świadczeniobiorcy, o których mowa w art. 47 ust. 1a i 1b, osoby, o których mowa w art. 43 ust. 1, inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz działacze opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane z powodów politycznych mają prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach.***

Podstawa prawna: art. 47 c ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 932)

# INFORMACJA DLA PACJENTÓW

Wyciąg z ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych

***Osoba wydająca leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyroby medyczne objęte refundacją ma obowiązek poinformować świadczeniobiorcę o możliwości nabycia leku objętego refundacją, innego niż lek przepisany na recepcie, o tej samej nazwie międzynarodowej, dawce, postaci farmaceutycznej, która nie powoduje powstania różnic terapeutycznych, i o tym samym wskazaniu terapeutycznym, którego cena detaliczna nie przekracza limitu finansowania ze środków publicznych oraz ceny detalicznej leku przepisanego na recepcie. Apteka ma obowiązek zapewnić dostępność tego leku.***

Podstawa prawna: art. 44.1. ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (tekst jednolity Dz. U. 2011 Nr 122 poz. 696)

# INFORMACJA DLA PACJENTÓW

Wyciąg z ustawy prawo farmaceutyczne

***Prosimy o rozważne dokonywanie zakupów***

***Produkty lecznicze  i wyroby medyczne wydane z apteki nie podlegają zwrotowi.***

***Podstawą reklamacji może być tylko wada jakościowa, niewłaściwe wydanie lub sfałszowany produkt leczniczy.***

Podstawa prawna: art. 96 ust. 7 i 8 ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne
(tekst jednolity: Dz. U. 2001 Nr 126 poz. 1381)

# PRZYGOTOWANIE NACZYŃ, UTENSYLI RECEPTUROWYCH ORAZ OPAKOWAŃ SZKLANYCH DO SPORZĄDZANIA LEKÓW RECEPTUROWYCH W APTECE

1. Naczynia i utensylia wielokrotnego użytku oraz opakowania szklane moczyć ok. 15 min w ciepłym roztworze wodnym detergentu (ok. 1%).

2. Umyć dokładnie powierzchnie wewnętrzne i zewnętrzne pod ciepłą wodą stosując detergent.

3. Płukać pod bieżącą wodą do zaniku piany. Ostatnie płukanie powierzchni mających kontakt ze składnikami preparatu wykonać wodą oczyszczoną, a w przypadku preparatów pozajelitowych, wodą do wstrzykiwań.

4. Umyte naczynia i opakowania odstawić do całkowitego ocieknięcia. W przypadku pozostania kropli wody na powierzchniach, mycie i płukanie należy powtórzyć.

5. Naczynia i utensylia szklane, metalowe, porcelanowe oraz opakowania szklane umieścić w sterylizatorze powietrznym i wyjaławiać w temperaturze 160 °C przez okres co najmniej 2 godzin. Czyste i suche przechowywać w miejscu zapobiegającym ich zanieczyszczeniu.

6. W przypadku naczyń i opakowań używanych do sporządzania jałowych preparatów, należy je uprzednio zapakować w folię do wyjaławiania i dopiero wtedy poddać procesowi sterylizacji.

# PRZYGOTOWANIE PERSONELU DO SPORZĄDZANIA PREPARATÓW FARMACEUTYCZNYCH

**Przed przystąpieniem do pracy recepturowej należy:**

1. Założyć i zapiąć czysty fartuch przeznaczony do sporządzania preparatów farmaceutycznych,

2. Zdjąć biżuterię z rąk, umyć dokładnie dłonie mydłem, spłukać bieżącą ciepłą wodą i wysuszyć jednorazowym białym ręcznikiem,

3. Sprawdzić przygotowanie stanowiska pracy, wyposażenie w niezbędne urządzenia i utensylia, składniki, opakowania odpowiednie dla postaci leku oraz etykiety,

4. Sprawdzić ustawienie i wypoziomowanie wagi elektronicznej.

Osoby biorące udział w sporządzaniu preparatów farmaceutycznych powinny odbywać okresowe szkolenia.

# PRZYGOTOWANIE PERSONELU DO PRACY W POMIESZCZENIU RECEPTURA

**1 Po wejściu do przedsionka (śluza) należy:**

- zdjąć wierzchnie ubranie oraz biżuterię i zegarek,
- umyć dłonie mydłem pobranym z dozownika łokciowego (myć 2 min zgodnie ze schematem umieszczonym obok umywalki),
- spłukać bieżącą ciepłą wodą i osuszyć jednorazowym ręcznikiem papierowym,
- rozprowadzić na powierzchni dłoni ok. 3 ml alkoholowego preparatu antyseptycznego (np. Biseptol 80) i wcierać przez 30 s aż do wyschnięcia,
- z szafki na odzież czystą wyjąć pakiet z odzieżą jałową i założyć kolejno: fartuch, czepek, maskę chirurgiczną i ochraniacze na obuwie,
- nałożyć jednorazowe rękawiczki jałowe,
- wejść do boksu aseptycznego.

**2 Po wyjściu z pomieszczenia antyseptycznego należy:**

- zdjąć jednorazową odzież ochronną i umieścić w pojemniku na brudną odzież,
- umyć dłonie mydłem,
- nałożyć fartuch ogólnoapteczny i opuścić śluzę.